

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

3. Artificium Architectonicum ad iaciendum Fundamentum,
firmandu[m]que in aquâ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

tum impedimentum, quod est Superbia. *Dispositiue* verò, quatenus facit hominem Deo subditum, & paratum ad eius gratiæ influxum recipiendum, qui est virtutum semen, origo, conservatio. Vtrumque insinuat Jacobus Apostolus in epistola sua cap. iv. celebri illa sententiola, qua S. Thomas ad id probandum utitur: *DEUS superbis resistit: humilibus autem dat gratiam.* Si Deus superbis resistit, non igitur dat iis gratiam: impedit ergo superbia influxum divinæ gratiæ, & consequenter virtutum studium, ac ædificationem spiritualem, quæ sine divina gratia, neque inchoatur, neque perficitur. Humilitas autem influxum illum attrahit, excipit, colligit. Eleganter S. Augustinus serm. xxvii. de Verb. D. *Confluit aqua (gratiæ) ad humilitatem vallis, denatat de tumoribus collis.* Eiusdem est ista monitio. Sermon. clxxv. de temp. *Vident, magnum miraculum. Altus est Deus: erigis te, & fugit à te: humilia te & descendit ad te. Quare hoc? quia excelsus est Dominus, & humilia respicit, ut attollat: alta, id est, superba, de longe cognoscit, ut deprimat.* Ad hæc, Humilitas quemadmodum facit, ut homo vilipendat se, ita excitat in illo terrenorum despicientiam, cui contraria est æstimatio. Atqui æstimatio rerum terrenarum impedit maximè ædificationem spiritualem. Quocirca Humilitas tollit impedimentum ædificationis illius, & parat locum ædificio erigendo idoneum: ac proinde rectè dicitur dispositivè **FUNDAMENTVM**, Sed hoc ex arcanis Architecturæ est explicandum accuratius.

ARTICVLVS III.

ARTIFICIVM ARCHITECTONICVM
adjaciendum Fundamentum, firmandumq; in aqua.

OBVERVO imprimis ex Vitruvio, ut ædificium aliquod extruatur, in solo consideranda soliditas, quam,

quam, cum non sit facile invenire in superficie, fodiendum est, donec perveniatur ad solidum. Sin autem, inquit, solidum non inuenietur, sed locus erit congestitius ad imum, aut paluster, tunc is locus fodiatur, exinaniaturque, & palis alneis, aut oleagnetis, aut robusteis ustulatis configatur, subliæq; machinis adigantur quàm creberrimæ carbonibusq; expleantur intervalla palorum, & tunc structuris solidissimis fundamenta impleantur. Hæc Magister Architecturæ lib. tertio, capite 3. Idem præceptum habet libro v. cap. 12. quod est de structuris in aquâ faciendis: & sic præscribit: *Structura quæ in aquâ sunt futura, videntur sic faciendæ; uti portetur pulvis à regionibus, quæ sunt à Cumis continuatæ, ad promontorium Minervæ (intelligit pulverem Puteolanum, (a) qui solidatur aquis. (b) is pulvis calce misceatur in proportione dupla, deinde, aqua immitatur, densetur, & omnis humor haustoriis instrumentis extrahatur, & cæmentis pulvereum illud solum muniatur.* Addit. In quibus pulvis non nascitur, saxis ex ulva palustri utendum: illos aquis injiciendos: tum cocleis, rotis, & tympanis aquam exhauriendam, locumq; siccandum, ut fundamenti sit capax. Si terrenus sit locus, usque ad solidum exinaniatur siccetur, & tunc structura ex cæmentis, calce, & arena compleatur. Si mollis sit locus, palis ustulatis alneis vel oleagineis, aut robusteis configatur, & carbonibus compleatur, deinde quadrato saxo murus ducatur.

Ita fieri debere in locis aquosis, & multo magis in mari, ac ejus vicinitate discimus è duobus celeberrimis orbis terrarum emporiis, Amstelodami & Venetiis. Amstelodamum namque Belgicæ totius ocellus, & cella penaria,

Structura quomodo in aqua fiant Vitruv. lib. v. xii. cap. Barbarus Hieronym. Catanetus, de re militari. Palladius lib. 1. cap. 8. Leo Alber. lib. 4. cap. 3. Philander in Vitruv. De Pulvere Puteolano Vitruvius lib. 2. cap. 6. & Sidonius Apollinaris in Panegyrico, Alnum in palustribus locis intra fundamenta adificiorum palationibus crebro fixam, permanere immortalem ad aternitatem tradit Vitruv. lib. 2. cap. 9. Hadrianus Junius in Batavia.

penaria, ac horreum in intimis finibus Batavici faucibus positum, cum in paludoso, minimeque firmo sit conditum loco, in eo adactis per fistucas trabibus, arboribusque ingentibus, aut substrata materia per sublicas connexa, ædificiorum fundamenta jaciuntur incredibili impendio: adeò, ut putentur fundamentorum impensæ subinde reliquam structuram æquare, ne dicam excedere. Idem contingit in Venetorum ædificiis. Hæc si per analogiam haud ineptam ad spiritualis ædificii foundationem transferantur, facile videbimus, quomodo HUMILITAS dicatur bene Fundamentum, sed indirectè, ac dispositivè, removendo impedimenta occurrentia.

ARTICULUS IV.

HUMILITAS

Imum aperit, & ad recipiendum Fundamentum, aptat solum.

AD jaciendum Fundamentum fossione est opus, ut ad imum, ubi soliditas est, perveniatur. Imum spectat Humilitas, imum pertentat demissio: in imo subsedit, & ibi commoratur: imo autem super imponitur Fides, quæ primaria est, & per se Fundamentum. *Humilitas*, inquit B. Isidorus, (a) quod approbat S. Thomas, (b) dicitur quasi humi acclivis, id est, imis inherens. Et Latinis quidem, Humilis idem est, quod depressus, & figuratè contemptus, vilis, demissus, obscurus, tenuis, ignobilis: & alicubi, *animalia humiliata* vocat Cicero, lib. 2. de natura Deor. in terram dejecta. Itaque, Humilitas infra se omnia locat, ut imum inveniat, quò tendit, non nisi hoc

cen-

(a) lib. 10 Etymol. cap. 8. (b) 2. 2. q. 161. art. 1. ad 1.